

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

23 09 2024

м. Київ

№ 1358

Про розширення бази реалізації інноваційного освітнього проекту на всеукраїнському рівні за темою «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження» у вересні 2023 – грудні 2028 років та внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 05.01.2024 № 7

Відповідно до пункту 13 Розділу II Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2023 року № 552 (зі змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 липня 2023 року за № 1155/40211, на підставі клопотань департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації від 23.04.2024 № 2883/0/211-24, департаменту освіти і науки Київської обласної державної (військової) адміністрації від 08.05.2024 № 2156/32.01/32.07-2024, департаменту освіти і науки Одеської обласної державної (військової) адміністрації від 18.04.2024 № 2814/01-32/2-24, департаменту освіти та науки Хмельницької обласної державної адміністрації від 26.04.2024 № 1401-31/2024, висновку науково-методичної комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 28 від 16 травня 2024 року), з урахуванням пункту 1 частини першої статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та листа Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 04.06.2024 № 21/08-923

НАКАЗУЮ:

1. Розширити базу реалізації інноваційного освітнього проекту на всеукраїнському рівні за темою «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження» у вересні 2023 – грудні 2028 років (далі – Проект) шляхом доповнення його відповідними закладами освіти.

2. Внести до наказу Міністерства освіти і науки України від 05.01.2024 № 7 «Про реалізацію інноваційного освітнього проекту на всеукраїнському рівні за темою «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження» у вересні 2023 – грудні 2028 років» (далі – наказ) такі зміни:

1) у пункті 1 наказу, підпунктах 1, 2 та 3 пункту 2 наказу, заявці, програмі та складі науково-консультативної ради слова «та Одеської» замінити розділовими знаками та словами «, Одеської, Дніпропетровської та Хмельницької» відповідно;

2) затвердити Зміни до Заявки на реалізацію інноваційного освітнього проекту на всеукраїнському рівні за темою «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження» на базі закладів освіти Закарпатської, Київської, Одеської, Дніпропетровської та Хмельницької областей у вересні 2023 – грудні 2028 років, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 05.01.2024 № 7, що додаються.

3. Науково-методичній комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України та Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» (Баженков Є.) забезпечити дотримання законодавства усіма суб'єктами інноваційної освітньої діяльності Проекту під час його реалізації.

4. Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» здійснювати організаційно-методичне забезпечення реалізації Проекту.

5. Департаменту освіти і науки Київської обласної державної (військової) адміністрації, департаменту освіти і науки Одеської обласної державної (військової) адміністрації, департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації, департаменту освіти та науки Хмельницької обласної державної адміністрації разом із відповідними обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти сприяти закладам освіти Київської, Одеської, Дніпропетровської та Хмельницької областей, на базі яких реалізується Проект, у забезпеченні необхідних умов для організації та реалізації Проекту.

6. Департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрко І.) у встановленому порядку зробити відмітку у справах архіву.

7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Смірнову Є.

Міністр

Оксен ЛІСОВИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України

23 09 2024 № 1358

Заявка

**на реалізацію інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні
за темою «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних
центрів у періоди війни та повоєнного відродження» на базі закладів освіти
Закарпатської, Київської та Одеської областей
у вересні 2023 – грудні 2028 роках**

Опис основних ідей. Актуальність.

Розвиток та інтеграція України у європейську спільноту значною мірою відбивається на формуванні освіти, зокрема ця проблематика відноситься і до реалізації права осіб з особливими освітніми потребами (далі - ООП) на доступну якісну освіту. Сьогодні, головним поштовхом для формування якісно нової системи освіти осіб з особливими освітніми потребами на засадах сталого розвитку є запровадження інклюзивного навчання в усіх закладах освіти, переорієнтація існуючих програм освіти на компетентнісний підхід, урахування місцевих, національних й регіональних умов, а також знаньево-змістового контексту. У рамках сталого розвитку, пріоритетними завданнями залишаються створення рівних можливостей та вільного доступу до освіти, задоволення особливих освітніх потреб усіх учасників освітнього процесу, створення інклюзивного освітнього середовища, що передбачено реалізацією Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р.

Новітні стандарти щодо формування сучасного освітнього середовища для осіб з особливими освітніми потребами враховані в різних нормативно-правових документах, зокрема, у Концепції «Нова українська школа», Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр», «Порядку організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти» та інших, в яких відбито основні пріоритети для наближення системи освіти України до європейських стандартів.

Інновації в галузі спеціальної освіти зумовили реорганізацію системи психолого-медико-педагогічних консультацій та започаткування (з 2018 року) діяльності мережі нових для нашої країни установ – Інклюзивно-ресурсних центрів (далі - ІРЦ), які розглядають як першу ланку на шляху здобуття освіти дитиною з особливими освітніми потребами (ООП). Відповідно до Положення «Інклюзивно-ресурсний центр є установою, що утворюється з метою забезпечення права дітей з

особливими освітніми потребами віком від 2 до 18 років на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, в тому числі у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти, шляхом проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, надання психолого-педагогічних, корекційно-розвивальних послуг та забезпечення їх системного кваліфікованого супроводу».

У 2021 році до нормативно-правових актів щодо діяльності інклюзивно-ресурсних центрів унесено зміни до Положення про ІРЦ щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами (Постанова Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2021 р. №765 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами»). На виконання цієї постанови розроблено рівні підтримки в освітньому процесі осіб з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах (групах) закладів дошкільної та загальної середньої освіти, де запропоновано підхід, спрямований на забезпечення індивідуальних потреб і можливостей кожного з учасників освітнього процесу (зокрема, дітей з ООП, представників етнічних меншин). Своєю чергою це передбачає виділення фінансування на доплату педагогічним працівникам, створення посади асистента вчителя, проведення додаткових занять зі спеціалістами (наприклад, із психологом чи логопедом), закупівлю спеціальних засобів корекції тощо.

У зв'язку із введенням воєнного стану відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 Міністерство освіти і науки України у доповненні до листа Міністерства освіти і науки України від 06.03.2022 № 1/33-71-22 надає додаткові роз'яснення та рекомендації щодо організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами, які переїхали на тимчасове проживання до інших регіонів України: Лист Міністерства освіти і науки України №1/3710-22 від 28.03.2022 року «Про роботу інклюзивно-ресурсних центрів та організацію освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами у період воєнного стану».

Згідно цього документу, з метою збереження кадрового потенціалу фахівців ІРЦ по всій території України рекомендовано місцевим управлінням (відділам) освіти використовувати ресурс педагогічних працівників ІРЦ та забезпечити умови для їх роботи й можливості особам з ООП отримання кваліфікованої підтримки та допомоги (у межах можливостей закладу).

До нових завдань ІРЦ, які працюють в умовах війни, віднесено: проведення комплексної оцінки та здійснення системного кваліфікованого супроводу осіб з ООП, які вимушено змінили місце проживання (перебування) та були зараховані в інклюзивні класи (групи) або здобувають освіту з використанням технологій дистанційного навчання; надання інформаційної підтримки батькам дітей з ООП

щодо закладів, у яких дитина може продовжувати навчання та отримувати інші додаткові послуги.

Положенням про інклюзивно-ресурсні центри щодо розширення кола завдань на період дії воєнного стану також передбачено створення умов для психологічної підтримки дітей-переселенців, дітей, які переживають психологічну травму.

На період дії воєнного стану фахівці ІРЦ мають надавати додаткові корекційно-розвивальні послуги всім дітям з ООП, зокрема й дистанційно. Крім того, зміни сприяють спрощенню процедури подання документів для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, а також створенню належних умов для звернення до ІРЦ осіб, які супроводжують групи внутрішньо-переміщених і потребують додаткової підтримки.

Головними завданнями інклюзивно-ресурсних центрів, яких до початку воєнних дій налічувалося в Україні 667, є якомога раніше й якісніше визначити особливі освітні потреби у дітей та надати закладам і батькам рекомендації, які допоможуть таким дітям реалізувати право на доступну та якісну освіту, у тих формах, які найбільше комфортні для них.

Як свідчить практика, розроблено моделі дистанційного навчання таких осіб в умовах війни, які дають змогу працювати засобами різних цифрових додатків, в різних місцях перебування, під керівництвом вчителя, який, в свою чергу, може стати спікером для батьків у допомозі оволодіння методами засвоєння навчальних знань. Міністерство освіти і науки України, науковими установами та громадськими організаціями здійснюється чимало заходів щодо підготовки фахівців до надання психологічної допомоги внутрішньо-переміщеним сім'ям, які виховують дітей з особливими потребами: проводяться спеціальні семінари і групи супервізійного супроводу для психологів, соціальних педагогів та представників інших суміжних професій; розробляються і розповсюджуються (переважно через соціальні мережі) методичні матеріали інформативного і просвітницького характеру та ін.

З огляду на майбутнє, у нормативно-правових документах визначено основні перспективи розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами в умовах повоєнного відродження: інклюзивна та спеціальна освіта буде враховувати досвід європейських країн, використовувати принципи, підходи, інструментарій і практики ЄС; буде відновлено й розбудовано мережу ІРЦ, спеціальних ЗЗСО, пансіонів/інтернатів при закладах загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО), закладів освіти з інклюзивними класами/групами; буде сформовано безпечне, дитиноцентричне освітнє середовище з урахуванням принципів безбар'єрності й доступності освіти на рівні міжнародних стандартів, здатне забезпечити надання освітніх та інших послуг на високому рівні особам з ООП, незалежно від місця розташування ІРЦ чи закладу освіти; кваліфікація педагогічних працівників

закладів освіти та фахівців ІРЦ забезпечить якісне навчання дітей з ООП в інклюзивних класах/групах закладів освіти, спеціальних закладів освіти, психолого-педагогічний супровід дітей з ООП, які мають психологічну травму внаслідок військових дій; буде впроваджено нові підходи до організації навчання дітей з ООП із метою їх соціалізації та надання можливості реалізувати себе в суспільстві й інше.

Втім, однією з актуальних проблем, пов'язаних з організацією діяльності ІРЦ в умовах війни та повоєнного відродження, є створення організаційно-методичних умов діяльності інклюзивно-ресурсних центрів, визначення ефективності роботи команди психолого-педагогічного супроводу, яка забезпечує надання психолого-педагогічних та корекційно-розвивальних послуг особам з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю.

У цьому контексті, існують певні невирішені питання, зокрема це:

- розроблення нових підходів до надання послуг для дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх потреб і можливостей за місцем їх перебування на базі інклюзивно-ресурсних центрів;

- внесення змін до порядку функціонування інклюзивно-ресурсних центрів, у т. ч. можливості забезпечення дистанційного й очно-дистанційного супроводу осіб з особливими потребами, створення рекомендації щодо визначення ефективності проведення комплексної оцінки розвитку осіб з особливими потребами у філіях ІРЦ в міських, селищних та сільських територіальних громадах;

- забезпечення роботи інклюзивно-ресурсних центрів та надання ними послуг відповідно до нових викликів, забезпечення якісного психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами;

- розв'язання проблеми зростання чисельності дітей, які дістали поранення, психологічні травми, стали жертвами насильства або його свідками і потребують підтримки в освітньому процесі, що передбачає розроблення навчально-методичної літератури з питань психологічної підтримки постраждалих дітей;

- вирішення питання неготовності педагогічних працівників до роботи з учнями з ООП, у тому числі, які постраждали від війни;

- забезпечення під час підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників ІРЦ формування компетентностей щодо роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби, та тих, які отримали травматичний досвід унаслідок військових дій;

- забезпечення функціонування міждисциплінарного командного підходу та надання інтегрованих послуг особам з ООП в умовах війни та повоєнного відродження (зокрема, перегляд команди необхідних фахівців у ІРЦ, які надають послуги з проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особам з особливими освітніми потребами);

- забезпечення методичною літературою фахівців щодо роботи з дітьми з ООП в умовах війни;

- перепідготовка фахівців для роботи з дітьми з ООП, зокрема логопедів, корекційних педагогів, психологів, реабілітологів в селищних громадах;

- надання пропозицій щодо оновлення нормативно-правового регулювання сфери освіти осіб з особливими потребами в Україні з урахуванням європейських стандартів та міжнародного досвіду прогресивної нормативно-правової бази тощо.

З огляду на вищезазначене, враховуючи запити сьогодення, пов'язані зі зміною векторів надання послуг особам з особливими освітніми потребами в ІРЦ в умовах війни, надзвичайної актуальності набуває дослідження «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження».

Об'єктом дослідження є процес діяльності інклюзивно-ресурсних центрів.

Предмет дослідження – організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження.

Гіпотеза дослідження. Обґрунтування сучасного практичного досвіду функціонування ІРЦ в умовах війни зумовлює потребу у проведенні емпіричних розвідок, узагальненні результатів, а також розробленні організаційно-методичних умов діяльності ІРЦ, дефіцит яких негативно впливає на весь процес супроводження. Зокрема, йдеться про такі умови: розроблення інноваційних підходів до системного кваліфікованого супроводу та надання психолого-педагогічних і корекційно-розвивальних послуг особам з особливими освітніми потребами в умовах війни та повоєнного відродження; удосконалення нормативно-правового, методичного, кадрового забезпечення інклюзивно-ресурсних центрів; оновлення психолого-педагогічних і корекційно-розвивальних послуг у територіальних громадах, які є необхідними для дітей з особливими освітніми потребами (ООП) та їх сімей.

Виходячи з мети дослідження, були визначені його завдання:

З'ясувати та обґрунтувати організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження.

Узагальнити результати діяльності та з'ясувати ті умови діяльності ІРЦ, дефіцит яких негативно впливає на весь процес супроводження осіб з ООП.

З'ясувати стан психолого-педагогічної підтримки та супервізії осіб з особливими потребами у філіях ІРЦ в міських, селищних та сільських територіальних громадах, осіб з національних меншин та гірських місцевостей у періоди війни та повоєнного відродження.

Визначити критерії, показники, рівні діяльності ІРЦ у періоди війни та повоєнного відродження.

Надати пропозиції МОН щодо вдосконалення нормативно-правового та методичного забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів.

Розробити освітню програму підвищення кваліфікації педагогів, адміністрації шкіл, психологів, фахівців ІРЦ на базі Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Розробити навчально-методичне забезпечення для фахівців ІРЦ, педагогічних працівників закладів вищої, дошкільної, загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.

Розробити навчально-методичний посібник з проблеми діяльності інклюзивно-ресурсних центрів в умовах війни та повоєнного відродження.

Теоретико-методологічна основа.

Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про інноваційну діяльність», «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 06.09.2018 №2541-VIII, Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки, Постанови Кабінету Міністрів України № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» від 12 липня 2017 р., №765 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти» від 21 листопада 2021 р. № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» від 15.09.2021 № 493 «Про внесення змін до Положення про інклюзивно-ресурсний центр» від 29.04.2022, Положення про інклюзивно-ресурсні центри щодо розширення кола завдань на період дії воєнного стану, Про роботу інклюзивно-ресурсних центрів та організацію освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами у період воєнного стану, Плану повоєнної відбудови України та інші нормативно-правові акти.

Реалізація Проєкту ґрунтується на висновках наукових робіт вітчизняних і зарубіжних учених: концептуальні положення сучасної філософії національної освіти (І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, В. Огнев'юк, О. Топузов та ін.); концептуальні положення розвитку освіти в Україні; сутність освітнього середовища та його функції (Г. Балл, І. Бех, Є. Бондаревська, Т. Браун, Дж. Гібсон, С. Сисоева та інші); концептуальні засади навчання осіб з ООП в умовах інклюзивного освітнього середовища (В. Засенко, Д. Деппелер, Т. Лорман, Т. Сак, Д. Харв та ін.); теоретичні основи організації командної взаємодії психолого-педагогічних фахівців в умовах інклюзивного освітнього середовища (В. Засенко,

Е. Данілавичуте, С. Кульбіда, С. Литовченко, Л. Прохоренко, Т. Сак, Н. Ярмола та ін.); концептуальні положення навчання дітей з особливими освітніми потребами (В. Гладуш, О. Глоба, Н. Гончарук, В. Засенко, В. Кобильченко, С. Кульбіда, В. Панок, Н. Пахомова, Л. Прохоренко, М. Супрун, І. Татяничкова, К. Тороп та ін.); сутність і закономірності розвитку дітей з особливими освітніми потребами (І. Бех, В. Засенко, В. Бондар, І. Єременко, С. Максименко, В. Синьов, Г. Соколова, М. Ярмаченко); теоретичні положення спеціальної педагогіки щодо різних видів дизонтогенезу дитини, принципів та технологій його корекції (Л. Вавіна, С. Миронова, А. Обухівська, Л. Руденко, Т. Сак, В. Синьов, А. Шевцов, М. Шеремет та ін.); концептуальні положення інклюзивної освіти (В. Бондар, Дж. Лупарт, Т. Сак та ін.); сучасні наукові погляди щодо підготовки вчителів до інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами (Ю. Бистрова, В. Бондар, І. Демченко, Є. Клопота, О. Мартинчук, С. Миронова, В. Синьов, А. Шевцов, Д. Шульженко, Н. Ярмола та ін.).

База реалізації інноваційного освітнього проєкту:

Інклюзивно-ресурсний центр Солотвинської селищної ради Тячівського району Закарпатської області;

Одеський обласний ресурсний центр інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»;

Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Доброславської селищної ради Одеського району Одеської області;

Комунальна установа «Одеський інклюзивно-ресурсний центр № 4»;

Комунальна установа «Болградський інклюзивно-ресурсний центр» Болградської міської ради Одеської області;

Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр Южненської міської ради Одеського району Одеської області»;

Інклюзивно-ресурсний центр Подільської міської ради Подільського району Одеської області;

Комунальна установа «Великомихайлівський інклюзивно-ресурсний центр» Великомихайлівської селищної ради Роздільнянського району Одеської області;

Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Вигодянської сільської ради Одеської області;

Комунальна установа «Балтський інклюзивно-ресурсний центр» Балтської міської ради Одеської області;

Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Визирської сільської ради Одеського району Одеської області;

Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Бородянської селищної ради Київської області;

Комунальний навчальний заклад Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;

Комунальний заклад освіти «Спеціальна школа «ШАНС» Дніпропетровської обласної ради;

Комунальний заклад освіти «Дніпропетровський обласний методичний ресурсний центр» Дніпропетровської обласної ради»;

Хмельницький інклюзивно-ресурсний центр № 1.

Для реалізації завдань інноваційного освітнього проєкту застосовуватимуться такі методи:

теоретичні (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування, класифікація, моделювання, порівняльний і системний аналіз задля виділення теоретичних положень, обґрунтування організаційно-методичних умов діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження, стану психолого-педагогічної та медичної оцінки розвитку дитини, надання психолого-педагогічних, корекційно-розвивальних послуг, системного кваліфікованого супроводу дітей з особливими освітніми потребами);

емпіричні (вивчення освітньої нормативно-правової бази; анкетування, бесіда, тести, спостереження, самооцінка), педагогічний експеримент;

статистичні (за необхідності) (методи первинної і вторинної математичної статистики, що застосовуватимуться для аналізу даних, одержаних у ході реалізації завдань інноваційного освітнього проєкту).

Реалізація завдань інноваційного освітнього проєкту базуватиметься на принципах:

- **цілісного вивчення педагогічного явища або процесу** (передбачає: конструювання інноваційного освітнього проєкту на основі системного підходу; виявлення розмаїття чинників, які впливають на формування досліджуваного процесу, розроблення методів, прийомів керівництва та управління цими чинниками; розкриття механізму досліджуваного педагогічного процесу та ін.);

- **комплексного підходу**, що передбачає багатоцільовий підхід у вивченні педагогічного процесу, що відбивається в завданнях кожного з етапів педагогічного інноваційного освітнього проєкту; максимальний облік і контроль за всіма умовами проведення проєкту; уточнення результатів проєкту; всебічний аналіз отриманих результатів дослідження;

- **педагогічної ефективності** (перевірка ефективності методів, прийомів, форм, розроблення нових, найбільш ефективних методів та прийомів діяльності інклюзивно-ресурсних центрів);

- **науковості** – розробка теоретико-методичних засад інноваційного освітнього проєкту на основі новітніх досягнень педагогіки, психології, сучасних методів;

- **корекційно-розвивальної спрямованості** – організація особистісно орієнтованого освітнього середовища для задоволення соціально-освітніх потреб осіб з особливими потребами;

- **діагностичності** – обов'язкове визначення й оцінювання результатів, установлення ефективності проєкту, відповідності його потребам та запитам

учасників освітнього процесу;

- діяльності інклюзивно-ресурсних центрів (повага та сприйняття індивідуальних особливостей дітей; дотримання найкращих інтересів дитини; недопущення дискримінації та порушення прав дитини; конфіденційність; доступність освітніх послуг з раннього віку; міжвідомча співпраця).

Вірогідність результатів інноваційного освітнього проекту забезпечуватиметься застосуванням різноманітних методів дослідження; систематичним моніторингом проекту: впровадженням одержаних теоретичних і прикладних результатів у практику діяльності ІРЦ, апробацією на всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях, а також оприлюдненням їх у педагогічних та наукових виданнях України та зарубіжжя.

Наукова новизна та теоретична значимість інноваційного освітнього проекту полягає у розробленні теоретично обґрунтованих та експериментально перевірених організаційно-методичних умов діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження.

Наукова новизна інноваційного освітнього проекту у тому, що вперше буде:

- розроблено концепцію діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження;

- розроблено організаційно-методичні умови діяльності ІРЦ у періоди війни та повоєнного відродження;

- розроблено та подано пропозиції до Міністерства освіти і науки України щодо удосконалення діяльності ІРЦ в умовах повоєнного відродження;

- удосконалено навчально-методичну базу для фахівців ІРЦ щодо педагогічних технологій інклюзивного навчання, організаційно-методичних умов пристосування освітнього середовища для дитини з ООП, з урахуванням її потреб та особливостей, на засадах забезпечення безпеки дитини, стратегій психологічного та психотерапевтичного супроводу осіб з ООП в умовах кризових викликів та критичних ситуаціях життя, адаптації та модифікації навчальних програм тощо.

Практична значущість одержаних результатів дослідження полягатиме у:

- розробленні і впровадженні навчально-методичного посібника «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження»;

- розробленні освітніх програм підвищення кваліфікації для керівників, педагогічних працівників, психологів, фахівців ІРЦ;

- розробленні аналітичної довідки для Міністерства освіти і науки України щодо діяльності інклюзивно-ресурсних центрів в умовах війни та повоєнного відродження;

- розробленні і впровадженні в практику навчально-методичного забезпечення для фахівців ІРЦ;
- проведенні систематичних наукових і навчально-практичних заходів для фахівців ІРЦ та батьків дітей з особливими освітніми потребами тощо.

**Етапи та терміни реалізації інноваційного освітнього проєкту:
вересень 2023 – грудень 2028 роки.**

I (організаційно-підготовчий) етап (вересень 2023 – травень 2024 роки):

- здійснення аналізу наявних і створення необхідних умов (науково-методичних, кадрових, матеріально-технічних, фінансових) для реалізації проєкту;
- формування складу творчих груп щодо організації та реалізації інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня, планування роботи творчих груп з різних аспектів дослідження;
- аналіз нормативно-правової бази, педагогічного досвіду з проблеми дослідження; обґрунтування проблемних питань в діяльності ІРЦ в умовах війни; визначення необхідного кадрового забезпечення діяльності ІРЦ, доступності послуг для дітей в міських, селищних та сільських територіальних громадах з урахуванням кількості дитячого населення;
- проведення курсів підвищення кваліфікації, тренінгів, навчально-практичних заходів для фахівців та керівників ІРЦ;
- проведення Всеукраїнського науково-практичного семінару «Організаційно-методичні умови функціонування ІРЦ в умовах війни: актуальні питання»;
- підбиття підсумків I (організаційно-підготовчого) етапу реалізації проєкту.

**II (концептуально-діагностичний) етап
(червень 2024 – січень 2025 роки):**

- розроблення Концепції діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження;
- вивчення нормативно-правового, методичного забезпечення інклюзивно-ресурсних центрів у довоєнний час та в умовах війни;
- узагальнення результатів аналізу діяльності ІРЦ в умовах війни;
- визначення критеріїв, показників, рівнів діяльності ІРЦ у періоди війни та повоєнного відродження;
- з'ясування стану психолого-педагогічної підтримки та супервізії осіб з особливими потребами у філіях ІРЦ в міських, селищних та сільських територіальних громадах, з урахуванням віку, статі, соціальної ситуації розвитку, рівня підтримки в освітньому процесі;
- розроблення організаційно-методичних умов діяльності ІРЦ у періоди війни та повоєнного відродження;

- розроблення навчально-методичного забезпечення для фахівців ІРЦ, зокрема з питань: педагогічних технологій інклюзивного навчання; організаційно-методичних умов пристосування освітнього середовища для дитини з ООП, з урахуванням її потреб та особливостей, на засадах забезпечення безпеки дитини; стратегій психологічного та психотерапевтичного супроводу осіб з ООП в умовах кризових викликів та критичних ситуаціях життя; адаптації та модифікації навчальних програм, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП; шляхів забезпечення дистанційної (змішаної) форми в умовах інклюзивного навчання;

- проведення курсів підвищення кваліфікації, тренінгів, науково-практичних заходів для фахівців та керівників ІРЦ на базі Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України;

- підведення підсумків II (концептуально-діагностичного) етапу реалізації проєкту.

III (формульальний) етап (лютий 2025 – жовтень 2027 роки):

- впровадження організаційно-методичних умов діяльності ІРЦ у періоди війни та повоєнного відродження;

- впровадження навчально-методичного забезпечення для фахівців ІРЦ, зокрема з питань: педагогічних технологій інклюзивного навчання; організаційно-методичних умов пристосування освітнього середовища для дитини з ООП, з урахуванням її потреб та особливостей, на засадах забезпечення безпеки дитини; стратегій психологічного та психотерапевтичного супроводу осіб з ООП в умовах кризових викликів та критичних ситуаціях життя; адаптації та модифікації навчальних програм, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП; шляхів забезпечення дистанційної (змішаної) форми в умовах інклюзивного навчання;

- підготовка пропозицій щодо: удосконалення діяльності ІРЦ; нормативно-правової бази організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти відповідно до актуальних викликів;

- провадження системи підвищення кваліфікації педагогів, адміністрації шкіл, психологів, фахівців ІРЦ на базі Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України;

- проведення вебінарів, семінарів, круглих столів з питань удосконалення системи кваліфікованого супроводу дітей із особливими освітніми потребами, консультативних послуг для батьків;

- організація та проведення Всеукраїнського семінару з елементами тренінгу «Оптимізація діяльності ІРЦ в умовах сучасних викликів: сучасні форми і методи роботи»;

- підбиття підсумків III (формульовального) етапу реалізації проєкту.

IV (узагальнювальний) етап (листопад 2027- грудень 2028 роки):

- оцінка ефективності впровадження організаційно-методичних умов оптимізації діяльності ІРЦ в практику;
- підготовка навчально-методичного посібника з питань удосконалення організаційно-методичних умов діяльності інклюзивно-ресурсних центрів в умовах війни та повоєнного відродження;
- провадження навчально-практичних заходів для фахівців ІРЦ, батьків, які виховують дітей з ООП, щодо форм роботи, визначення закладу освіти, створення освітньої траєкторії розвитку дитини, корекційно-розвивальних занять тощо (на постійній основі);
- забезпечення, оприлюднення й упровадження обґрунтованих та експериментально перевірених результатів щодо організаційно-методичних умов діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження;
- проведення всеукраїнської конференції «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів в умовах війни та повоєнного відродження»;
- підбиття підсумків IV (узагальнювального) етапу реалізації проєкту.

Очікувані результати інноваційного освітнього проєкту.

У процесі реалізації завдань проєкту з проблеми дослідження «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження» буде:

- *розроблено* висхідні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження (концепція);
- *розроблено* організаційно-методичні умови діяльності ІРЦ у періоди війни та повоєнного відродження;
- *розроблено* та подано пропозиції до Міністерства освіти і науки України щодо удосконалення мережі закладів ІРЦ в умовах повоєнного відродження;
- *підготовлено та видано* навчально-методичний посібник «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження»;
- *розроблено* новітні програми підвищення кваліфікації для керівників, педагогічних працівників, психологів, фахівців ІРЦ, створено методичні кейси та навчання фахівців і керівників ІРЦ;
- *розроблено і впроваджено в практику* навчально-методичне забезпечення для фахівців ІРЦ щодо педагогічних технологій інклюзивного навчання, організаційно-методичних умов пристосування освітнього середовища для дитини з ООП з урахуванням її потреб та особливостей на засадах забезпечення безпеки дитини, стратегій психологічного та психотерапевтичного супроводу осіб з ООП в умовах кризових викликів та критичних ситуаціях життя, адаптації та модифікації навчальних програм тощо.

Склад науково-консультативної ради реалізації Проєкту:

Автори ініціативи:

Прохоренко Леся Іванівна, доктор психологічних наук, професор, директор Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Рогова Віра Борисівна, кандидат педагогічних наук, Заслужений працівник освіти України.

Йовдій Василь Михайлович, засновник Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Солотвинської селищної ради Тячівського району Закарпатської області, селищний голова.

Наукові керівники:

Прохоренко Леся Іванівна, доктор психологічних наук, професор, директор Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Кульбіда Світлана Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка відділу української жестової мови Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Координатор:

Палій Алла Миколаївна, методист І категорії сектору експериментальної педагогіки відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

Засенко В'ячеслав Васильович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, почесний директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України, науковий консультант.

Кириленко Світлана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», науковий консультант.

Соколова Ганна Борисівна, доктор психологічних наук, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», заступник директора навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації, представник закладу вищої освіти-партнера, науковий консультант.

Топузов Олег Михайлович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України, науковий консультант.

Сальков Віктор Васильович, заступник директора Державної установи «ШКОЛА СУПЕРГЕРОЇВ», науковий консультант.

Баташева Наталія Іванівна, кандидат психологічних наук, вчений секретар Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Бабяк Ольга Олексіївна, кандидат психологічних наук, старший дослідник, завідувач відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Бужинецька Ксенія Борисівна, старший науковий співробітник, координатор курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Ільїна Валентина Михайлівна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу логопедії Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Литовченко Світлана Віталіївна, доктор педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Орлов Олег Вікторович, кандидат психологічних наук, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Чеботарьова Олена Валентинівна, доктор педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Ярмола Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, заступник директора з наукової роботи Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Жарова Марина Степанівна, директор Комунальної установи «Болградський інклюзивно-ресурсний центр» Болградської міської ради Одеської області.

Стойка Віра Петрівна, директор Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Солотвинської селищної ради Тячівського району Закарпатської області.

Орленко Ірина Миколаївна, завідувач Одеського обласного ресурсного центру інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», доктор філософії PhD.

Беспалько Маргарита Манігірдовна, директор Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Доброславської селищної ради Одеського району Одеської області.

Воронкова Оксана Іванівна, директор Комунальної установи «Одеський інклюзивно-ресурсний центр № 4».

Рябущиць Тетяна Григорівна, директор Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Бородянської селищної ради Київської області;

Говорова Ольга Володимирівна, практичний психолог Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Солотвинської селищної ради Тячівського району Закарпатської області.

Мацола Наталія Сергіївна, практичний психолог Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Солотвинської селищної ради Тячівського району Закарпатської області.

Губата Міхаела Сергіївна, логопед Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Солотвинської селищної ради Тячівського району Закарпатської області.

Білецький Чипріян Доринович, практичний психолог Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Солотвинської селищної ради Тячівського району Закарпатської області.

Наукові керівники:

доктор психологічних наук, професор,
директор Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Песя ПРОХОРЕНКО

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка відділу української жестової мови
Інституту спеціальної педагогіки та психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України

СВЗ

Світлана КУЛЬБІДА

Координатор:

методист I категорії сектору експериментальної педагогіки
відділу інноваційної діяльності
та дослідно-експериментальної роботи
Державної наукової установи
«Інститут модернізації змісту освіти»

Алла Палій

Алла ПАЛІЙ

Григорівна
Микола

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти
і науки України
23.09.2024 № *1358*

Зміни до Заявки
на реалізацію інноваційного освітнього проекту на
всеукраїнському рівні за темою «Організаційно-методичні умови
діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного
відродження» на базі закладів освіти Закарпатської, Київської, Одеської,
Дніпропетровської та Хмельницької областей у вересні 2023 – грудні
2028 років, затвердженої наказом
Міністерства освіти і науки України від 05.01.2024 № 7

Доповнити розділ «База реалізації інноваційного освітнього проекту» такими закладами освіти:

1. Комунальний заклад освіти «Спеціальна школа «ШАНС» Дніпропетровської обласної ради.
2. Комунальний заклад освіти «Дніпропетровський обласний методичний ресурсний центр» Дніпропетровської обласної ради».
3. Комунальний навчальний заклад Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів».
4. Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр Южненської міської ради Одеського району Одеської області».
5. Інклюзивно-ресурсний центр Подільської міської ради Подільського району Одеської області.
6. Комунальна установа «Великомихайлівський інклюзивно-ресурсний центр» Великомихайлівської селищної ради Роздільнянського району Одеської області.
7. Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Вигодянської сільської ради Одеської області.
8. Комунальна установа «Балтський інклюзивно-ресурсний центр» Балтської міської ради Одеської області.
9. Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Визирської сільської ради Одеського району Одеської області.
10. Хмельницький інклюзивно-ресурсний центр № 1.

Генеральний директор
директорату шкільної освіти

Ігор ХВОРОСТЯНИЙ